

משלי פרק ט

(יא) כִּי בִי יִרְבוּ יַמִּיךָ וַיּוֹסִיפוּ לְךָ שָׁנוֹת חַיִּים:

(יב) אִם חֲכָמָתְךָ חֲכָמָתְךָ לְךָ וְלִצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא:

ביאור הגר"א - משלי פרק ט פסוק יא

כי בי – כלומר, כשתדבק בי, "ירבו ימיך", כלומר שימיך יהיו מרובין. ושנות חיים – הם שנות של חיים, שהם שנים טובים, יוסף לך ה'. וכמ"ש איזה שנות כו'.
כי בי ירבו הוא שם מ"ב המרגלת ימיך הוא ששת ימים כחושבן ימיך וז"ש ואם בגבורות שמונים שנה. כי בי גו' הוא בכפלן כ' ב' יודי"ן י' ב' ההי"ן, וכן בכולן, כמ"ש בר"מ י' אתחבר בו'. וכן כולם כי בי ו' ו"ס דאתפתחו. והן סוד ראש וסוף של התורה.
שנות חיים הן י"ב צרופין דאימא וג' הוא דכר ונוקבא הוא חיים וז"ס גיכ"ק טועמיה חיים זכו. ועוד שנות רעב ושבע, והן מתמקין יחד. וז"ס שאמרו אלו שנות אדם שנתהפכו מרעה לטובה:

מסכת יומא דף עא עמוד א

כי ארך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיו לך. וכי יש שנים של חיים ויש שנים שאינן של חיים? – אמר רבי אלעזר: אלו שנותיו של אדם, המתהפכות עליו מרעה לטובה.

רש"י שם

שמתהפכות עליו – מי שהיה עני בילדותו ונעשה עשיר לעת זקנותו דומה לו כאילו עכשיו נעשה חי מתוך מיתה.

מהרש"א חידושי אגדות שם

המתהפכות כו'. דהיינו שזכות התורה והמצוה שזכר המה יוסיפו לך שיהיו שנות הזקנה שנות חיים מתוך מיתה שהיא העניות שהיה לו כבר בילדותו:

משלי פרק ט

(יז) מִיָּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם:

ביאור הגר"א - משלי פרק ט פסוק יז

מים גנובים גו' – כלומר, שהתורה אמרה טבחה טבחה גו' והיינו דברים שהן טובים בעצם אבל היא אינה אומרת אלא לחם ומים שהן אינם טובים בעצם אלא מעלתו הוא שהן גנובים וסתרים והיא עושה זאת למתוק. ואמר אצל מים ימתקו ואצל לחם ינעם, כי ינעם הוא בלא הנאת הגוף אלא במראה הוא נעים. כן בלחם שהוא דבר ממש ושייך בו מראה אמר ינעם שאינו טוב אלא במראה. אבל המים שאין שייך בהם הנאה כי אם הנאת הגוף לכן אמר יומתקו בטעם. והן תאוה וחמדה. מים הוא תאוה, זנות וכמ"ש שבשעה

שהיא אשת איש אז מים גנובים. ולחם הוא חמדה בממוץ ושאר דברים:

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה הלכה י

כל העובר מדעתו בלא אונס על אחת מכל מצות האמורות בתורה בשאט בנפש להכעיס הרי זה מחלל את השם, ולפיכך נאמר בשבועת שקר וחללת את שם אלהיך אני ה', ואם עבר בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברבים, וכן כל הפורש מעבירה או עשה מצוה לא מפני דבר בעולם לא פחד ולא יראה ולא לבקש כבוד, אלא מפני הבורא ברוך הוא כמניעת יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו הרי, זה מקדש את השם.